

Книга прощ ("Про паломництво")

Райнер Марія Рільке

Переклад Миколи Бажана

КНИГА ПРОЩ
(1901)

* * *

Моя молитва — не блюзнірство, ні,—
я з давніх книг до висновку дійшов:
з тобою ми поєднані в рідні.

Любов оддати хочу я. Любов...

Чи люблять батька? Чи від нього йдуть,
як ти від мене,— з виглядом байдужим,
не звірившись його рукам недужим?
Чи слів його зів'ялих не кладуть,
неначе квітку висохлу, в книжки,
яких давно ніхто не розгортає?
Чи не стікають, наче вод струмки,
із серця болі, радощі и відчаї?
Чи батько наш — не те, що вже було,
минувшина, яка здалась чужою,
старезні жести, ветхе шмаття строю,
одцвілі руки, вицвіле чоло?
Він свого часу був богатирем,
тепер — листок. Впаде, як ми зростем.

Згаси мій зір — я все ж тебе знайду,
замкни мій слух — я все ж тебе почую
я і без ніг до тебе домандрую,
без уст тобі обітницю складу.
Відломиш руки — я тоді тебе
впіймаю серцем, наче між долонь,
а спиниш серце — мозок запульсує;
коли ж ти вкинеш в мозок мій огонь,
тебе в крові палючій понесу я.

В оцім селі стоїть останній дім,
самітний, наче на краю землі;

іде дорога селищем малим
крізь темну ніч і губиться в імлі.

Мале село — це тільки перехід
між двох світів у інший лячний світ,
передчування моторошна путь.

І ті, що йдуть з села за круговид,
брестимуть довго чи в дорозі вмруть.

Марніють королі землі
і спадкоємців не лишають.
Сини їх
хлопцями вмирають,
з їх дочок силою стягають
корони вутлі і малі.

Тепер корони ці загинуть,—
юрба на гроші їх обмінить
чи кине в полум'я машин,
щоб власній волі дати почин,
хоча це щастя не спричинить.

Металу тоскно: повсякчас
нудитись животінням буднів,
життям монет, машин, коліс.
Він ревно прагне з фабрик, з кас
назад вернутись в надра рудні,
у гір розкопаних розріз,
який за ним замкнеться знову.

Все буде знов могутнє і велике —

рівнинні землі, повноводі ріки,
великі дерева, малі тини
і падоли просторі, де навіки
осядуть хлібороби й чабани.

Церков не буде — там, як в'язня, бога
закутого тримають і до нього
так ставляться розчулено, немов
до впійманого зраненого звіра;

в домах гостинність запанує щира,
чуття саможертвності й довіра
в тобі^ в мені, в усіх засяє знов.

Не будемо на потойбіччя ждати
і скону не чекатимем свого.
Земному навчимося слугувати
ми, не нові для рук його.

Червоний барбарис уже достиг,
і подих змерхлих айстр на клумбах чути.
Минає літо. Хто в цей час не встиг
сягти багатств,— не зможе їх сягнути.

Хто зараз очі склеплює свої,
не знаючи, що образи й картини
чатують в них, чекаючи години,
щоб виникнути з ночі течії,—
той вже дійшов до старості людини.

І вже нема куди йому іти,
і бреше все, чого сягти він прагне.
І навіть ти, мій боже, навіть ти,—
немов той камінь, що в глибини тягне.